

Svensk-Amerikanska Nyhetsbyrån 1948

Den 7 oktober 2002 efter lunch går pappa ut för att hämta medicin på apoteket Lejonet vid Hamngatan, mittemot NK. Han tar 62:ans buss ner till Kungsträdgården och stiger av vid Karl XII:s staty. Hunnen till Molins fontän känner han sig trött. Solen skiner, det är varmt för att vara oktober. Han sätter sig ned på en bänk och där, på ett ögonblick, dör han.

Han sitter fortfarande upp. Rocken är knäppt upp i halsen. Han har handskarna på sig och inte förrän efter tjugo minuter är det någon som ser hur det står till. Klockan 1505 ringer någon efter en ambulans och han hämtas till S:t Görans sjukhus där man klockan 1600 konstaterar att min pappa är död.

Ett år senare tänker jag på detta att många säger att jag liknar honom. Med det menar de, att jag är lik honom så som han var när han var ung, när jag inte kände honom. Jag letar efter den personen. Jag tittar i gamla fotoalbum, läser hans ungdoms dagböcker, studerar tidningsklipp, går igenom gamla Musikrevy. Hur är han då? Vem är han då, när han är ung? Innan jag blir till.

Öregrund 1916

Kärleksbarnet

När min farfar Carl och farmor Sigrid gör min pappa i månadskiftet september-oktober 1914 är Gustav V Sveriges konung och Victoria dess drottning. Världen står i brand. Tyskland och Frankrike är i krig och de tyska arméerna är inte långt från Paris. I Sverige har matpriserna stigit dubbelt på några månader. För första gången är socialdemokraterna det största partiet, med 87 mandat mot högerens 86 i riksdagsvalet till andra kammaren.

Farfar Carl är fyrtionio år gammal och apotekare i Alvesta. Farmor Sigrid är fyrtio år. Pappas storebror Arne är åtta år och Gunnar sju år gammal. Pappa föds den 15 juni 1915 – ett sladdbarn, ett kärleksbarn.

Fem år senare – år 1920 – får farfar de inkomstbringande rättigheterna till apoteket Enhörningen vid Maria kyrka på Södermalm. Då flyttar familjen Pleijel till Stockholm och bor först på Linnégatan och sedan ovanpå apoteket i hörnet av Hornsgatan och Wollmar Yxkullsgatan. När den förmögne apotekaren Böhm bygger de stora hyreshusen mittemot Östra Real på Karlavägen, flyttar Carl med familj in i 68:an och hans bror yngre Henning med familj in i 70:an¹⁾.

1) Farfar är äldst av sju syskon, född 1866. Därefter kommer två barn som båda dör unga, Anders (1868-1886) och Alma (1870-1880). Fjärde barnet är Henning (1873-1962) följt av Sigrid som gifte sig i Eksjö (1875-1951), Gustav som dog 19 år gammal (1877-1896) samt John, som emigrerade till Texas (1881-?).

I sin motorbåt, Öregrund 1932

Somrar

Om somrarna hyr familjen fyrmästare Strömstens hus på Långgatan i Öregrund. Pappa har en egen motorbåt och far på utfärder till Gräsön.

”Det var en sommarnatt i Öregrund kring medio av juli. Gräsön, som låg mitt emot den lilla sommarbadorten, återkastade trolska skuggformationer på den blanka vattenytan och solen, som snart skulle gå upp, bebådade sin ankomst genom en serie färgreflexer, skiftande från blekgult till rosafärgat, framkallande ett dunkelt virrvarr av färger på vattenytan, som ständigt växlade färg och form efter dyningen, som rullade in nordvästifrån.”

Ur en anteckningsbok från 1930-talet.

Öregrund 1924

Östra Real 1931

RING R I A. KLASSFÖRESTÅNDARE: JOSEF ANDERSSON

1 B. Simonsson	2 B. Lybeck	3 C. J. Berbow	4 L. Hedberg
5 B. Wiklund	6 G. Nystedt	7 P.-E. Jon and	8 M. Knuutila
9 G. Bergström	10 N. Pass	11 P. Spiegelberg	12 A. Cederlund
13 Gösta Ahnfeltz	14 G. af Dannes	15 S. Roskvist	16 Hugo Ohlsson
17 Bengt Pleijel	18 A. Skörn	19 Erik Ellner	20 Bertil Kromvall
21 E. Eriksson	22 P. Jettinger	23 Ad. Proberg	24 Gösta Hyger
25 Lemart Wallén	26 Steurvell	27 H. Jacobsson	28 Nils Ekeroo
29 Bertil Alderman	30 J. Bohman		

Östra Real 1931

Skola

1927 tar storebror Arne studenten i Östra Real med stora A i alla ämnen. Lärarna som följt Arne i sju år roteras nu ner till en ny elevomgång där de till sin förtjusning finner en ny Pleijel. Men pappa är inte lika studiebegåvad. Han är intresserad av litteratur och musik, han är drömsk och inte så prestationsinriktad. Han sitter på operans billigaste platser och längtar sig bort.

När han går ut första ring har han BC i alla ämnen utom kristendoms-kunskap, modersmålet och geografi. För att fortsättningsvis slippa ha samma lärare som Arne ordnar han alldeles själv, femton år gammal, så att han får byta skola till Palmgrenska och gå om första ring.

Av farfar har han inte fått någon hjälp, men den drömske ynglingen har tydligen både kurage och handlingskraft. Höstbetygen i 2:a ring 1932 är avsevärt bättre.

TERMINSBETYG.

Lärjungen Bengt Pleijel som tillbragt 1 terminen i 2:a ringen av realskolan Östra Real vid Palmgrenska skolan har för höst-terminen 1932 erhållit följande betyg:

Läro- och ämnes- ämnen	Värdet läro- och ämne- ämnen	Omsätt av de 12 betygsgrupperna i sjuvärdet (betyg)				Anmärkningar					
		A	B	C	D	Gå till gymnasiet eller annan skola om betyget är lägre än det som krävs för att gå till gymnasiet.					
Kristendoms-kunskap	<u>BC</u>		3	1	2						
Modersmålet	<u>BC</u>			2	1						
Latin											
Tyska											
Engelska	<u>BC</u>				2	4	1				
Franska	<u>BC</u>					1	5	4			
Historia med samhälls- lära	<u>BC</u>		2	1	6						
Geografi	<u>BC</u>		1	5	2						
Filosofi											
Matematik	<u>BC</u>				1	7	4				
Biologi med hälso- lära	<u>BC</u>		1	4	2						
Fysik											
Kemi											
Teckning	<u>BC</u>			4	5	5					
Musik											
Gymnastik med lek och idrott											
Uppförande	<u>A</u>		14								
Fört											
Ordnig	<u>A</u>		13	1							

Flyttad till _____ ringen av gymnasiet _____ årliga lärokras.
Allmänt oprop för nästa termin äger rum _____ dagen den 17 juni 1934 kl. 9 p.m.
Strömbom den 21 dec. 1932

Betyg 2 ring 1934

Med vännen Herbert Friedländer 1936

Kreugerkrasch

När Ivar Kreuger tar sitt liv i Paris den 12 april 1932 är pappa med sin kusin Åke – Hennings son - på Palladium och ser "Blomma från Hawaii". Tidningspojarna skriker ut nyheten när pojkarna kommer ut efter föreställningen. De går hem till Åke vars pappa Henning arbetar på LM Ericsson. Henning går av och an i lägenheten och säger:

– "Ericsson är starkt. Vi klarar det här."

Nästa dag sjunker aktien till 50 öre. Pappa har 150 kr sparade och går till banken i hörnet av Sturegatan och Karlavägen.

– "Jag vill köpa 300 LME."

– "Har du fått lov av din pappa?", frågar kamrern.

– "Ja, naturligtvis", ljuger pappa.

Tio år senare säljer han de för 80 kr styck.

1937

Salzburg

Hösten 1935 skriver pappa in sig vid Stockholms högskola för att läsa litteratur- och musikhistoria. Samtidigt tar han lektioner i pianospel för Stina Sundell och Fritjof Kjellberg och i harmonilära och komposition för tonsättaren Dag Wirén.

Farfar Carl har tecknat en livförsäkring som faller ut när pappa fyller 20 år. Vad vill han göra med pengarna? – ”Åka till Salzburg och lyssna på Mozart.”

Sagt och gjort. Väl i Salzburg sätter han sig på Café Bazar nere vid floden Salzach, där hovmästaren Franz är en levande kopia av Johann Strauss d y. Här blir han välkomnad och integrerad i en internationell skara av musiker, musikälskare och musikkritiker, han träffar Toscanini, Bruno Walter och Anton Berg. Han bor på Gasthof Goldene Rose för att det är billigt. Där blir han bekant med en amerikan, Irving Schwerké, som arbetar för den ansedda amerikanska musiktidskriften New Musical Courier.

Väl hemkommen får pappa ett brev från Schwerké: Vill han bli korrespondent för New Musical Courier? Ja!

STUDENTBREV N:o 9432.

UTFÄRDAT AV

Stockholms Högskola

Bengt Fredrik Pleijel,

som enligt företett prästbevis är född den 30 juni 1915,

har efter företeende av vederbörligt studentbetyg från

Palmgrenska Samskolan i Stockholm

nedanskrivna dag blivit inskriven såsom student vid Stockholms högskola.

I följd härav äger Bengt F. Pleijel

åtnjuta alla de rättigheter och förmåner, som tillkomma denna högskolas studenter,

och erinras han om sin skyldighet att ställa sig till noggrann efterlevnad allt

vad i de för högskolan gällande påbud finnes bestämt eller av vederbörande

myndighet särskilt föreskrives.

Stockholms högskola den 5 september 1935.

Rektor.

Det är en fantastisk möjlighet för en musikbiten ung man. Han får bland annat möta Rachmaninoff i Stockholm. 1936 är han tillbaka i Salzburg, nu som New Musical Couriers korrespondent. Han intervjuar Prins Eugen, träffade Bruno Walther och Gustaf Mahler.

Från 1936 är han musikkritiker i Svenska Morgonbladet. 1937 är han åter i Salzburg och bilar sedan till Paris med några av Hovkapellets musiker. Sista veckan i augusti får han ett telegram från farmor Sigrid: "Pappa svårt sjuk. Kom hem."

Nästa år är Salzburgs gator fyllda med tyska soldater, konsertpriserna anges i tyska mark och Toscanini och Bruno Walter har bytts ut mot Furtwängler och Edwin Fischer. Därför blir det ingen resa till Salzburg 1938 och i juli rycker pappa – 23 år gammal – in på I2 i Karlstad.

Med Professor Agne Beijer på de Geersgatan 8

Skivsamlaren

Alltsedan studenten samlar pappa grammofonskivor och har småningom en så stor samling, att professor Agne Beijer ger honom plats i det till Teatermuséet hörande biblioteket. 1953 skänker han 2.000 skivor till Radiotjänst och några hundra till Musikhistoriska muséet, varav många äldre än 1928 (det år då den elektriska inspelningstekniken avlöste de äldre 78-varvarna) och en tidning skriver:

– ”När man sitter och pratar med redaktör Pleijel får man ett livigt intryck av att det visst finns något som heter grammofonologi, en rent vetenskaplig form av grammofon- och skivvetande. Det han inte vet om inspelningar och skivsamlingar och skivhistoria är med all säkerhet inte värt att veta. Men så började han också sin bana i unga år, som nybliven gymnasist, när mycket av den tid som kanske bort ägnas studierna i stället offrades på rundvandringar i musikaffärerna på jakt efter nyare och äldre inspelningar.”²⁾

2) Ragnhild Prim: ”SKIV-samlare, -donator och -expert”, Medborgaren nr 30 1953.

Musikrevy

1946-47 är pappa anställd vid Svensk-Internationella Pressbyrån. Samtidigt ger han i oktober 1946 ut det första numret av Musikrevy. Det blir två nummer 1946 och sex nummer 1947. Den unge redaktören sitter hos sin mor på Rindögatan 42, klipper och klistrar. Oräknat skivrecensioner kommer han allt som allt under 48 år att skriva 240 artiklar i Musikrevy.

1950 håller han kurser för grammofonexpediter:

”Kursen har 25 deltagare och har arrangerats av Svenska grammofonhandlarföreningen i samråd med Köpmannainstitutet. Institutets rektor, Ivan Larsson, och organisationschef Axel Bengtsson står för den försäljningstekniska delen av kursen medan redaktör Bengt Pleijel, tidskriften Musikrevy, lär ut musikkunskap, med huvudvikten lagd vid den klassiska musiken. Kursen, som pågår en vecka, öppnades på måndagen av ordföranden i grammofonhandlareföreningen, advokat Knut Littorin.

Femton föreläsningstimmar kommer att ägnas musikkunskapen. Redaktör Pleijel kommer att ge en orientering om de olika orkestrarna samt om nu levande utövande musiker. Dessutom föreläser han om opera, kammarmusik och om musikinstrument. En föreläsning ägnas helt åt hur man tar hand om utländska turister, som vill ha svensk och nordisk musik på grammofon. Över huvud taget läggs tyngdpunkten på den svenska musiken, men även allmän musikhistoria ingår i kursen, som även omfattar studiebesök i inspelningsateljéer och grammofonaffärer.”³⁾

Tillsammans med Göte Carlid skriver han boken ”Musik på skiva” som kommer ut sommaren 1951.

3) ”Grammofonexpedit lär musikkunskap”, Svenska Dagbladet 22 augusti 1950.

Grammofonexpeditkurs 1950

1951

Att resa

Pappa älskar att resa. Men han kan inte köra bil och vägrar att flyga. Hans resor är tågens och båtarnas Europa. Han skriver en detaljerad plan inför varje resa. Den anger varje tågtid, avgångar, ankomster, byten och kombinationer. Jag förstår nu att han njuter lika mycket av att planera som att genomföra en resa. Jag ser honom sitta och skriva planen på sin skrivmaskin, hur hans vackra, stora och starka händer slår hårt och snabbt på tangenterna så att det ska bli en tydlig karbonkopia. Kopian lämnar han hemma så att de hemmavarande ska veta var han är, vilka tåg, vilka båtar han färdas med, i vilken stad han bor, vad hotellet heter.

Förlovning 1947

Mamma

Pappa har en vän som heter Stig Wilton. Stigs fru Odette har en barndomsvän som heter Hubert Biard. Odette ger Hubert rådet att skicka sin syster Odile till Sverige, en månad på prov. Odile blir barnflicka hos familjen Mindus. Pappa träffar henne sensommaren 1946 på Rindögatan. Han friar redan dagen efter, men hon värjer sig:

– ”Mais Monsieur, je vous connais même pas!”

Hon stannar dock några månader längre än planerat och när hon kommer hem är hon förlovad.

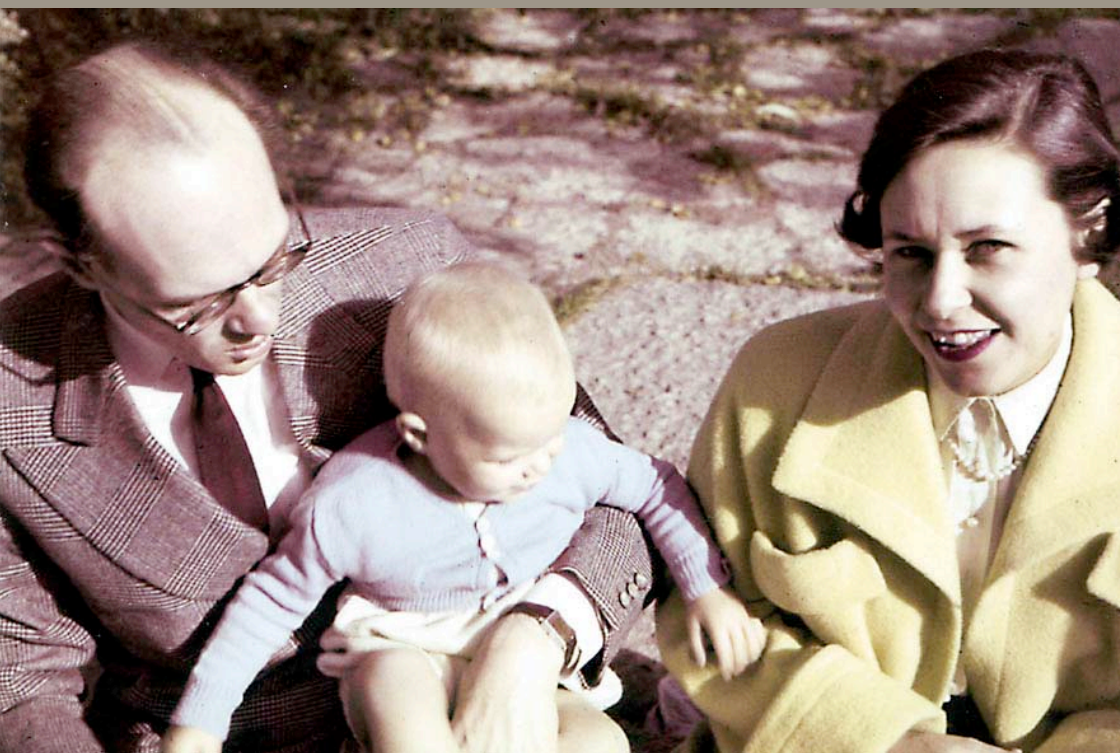
– ”Il ne manquait plus que ça”, säger hans blivande svärfar, som tycker sig förlora sin enda, älskade dotter. Men när pappa kommer till Paris för officiell förlovning påsken 1947 säger han:

- ”Bienvenue, Bengt!”

De gifter sig den 12 september 1947 i Foulletourte, Sarthe. Mammans släkt är där, hennes barndoms vänner och hennes ambulanskamrater likaså. Från Sverige kommer bara Gerd Svenning, en ytlig bekant som tjänar som svenskt bröllospvitne.

Efter bröllopet träffar de Max Hansen och hans fru Britta i Paris. De blir bjudna på Lido och träffar Marlene Dietrich. Sedan åker de till Köpenhamn och bor hos Hansens några dagar.

1949

Storebror

Hemkomna till Stockholm bor det unga men fattiga paret hos farmor Sigrid på Rindögatan. Men George Bernardis, legationssekreterare på engelska ambassaden i Stockholm⁴), har en lägenhet på Erik Dahlbergsgatan 36, bredvid Zarah Leander och Hülphers. Den hyr han från och med december 1948 ut i andra hand till pappa och mamma.

Där föds första barnet Stéphane, min storebror, på våren 1949. Till dopet kommer Roger och Marie, för första gången i Stockholm. Pappa är nu anställd på Svensk-Amerikanska Nyhetsbyrån. Sommaren 1949 hälsar de på hos Max Hansens i Båstad, sommaren 1950 är de i Frankrike hos mammas bror Claude.

1950

Bostadsbrist

Vid denna tid får man endast delvis hyra ut en lägenhet i andra hand. Ett rum måste fortfarande disponeras av kontraktssinnehavaren. En revisor från AB Stockholms hem ifrågasätter om Bernardis verkligen har ett rum i lägenheten och kommer på inspektion. Pappa klarar skivan, men nämner att av allt spring i trappor och väsen i rummet ovanför pappas och mammas sovrum som också är barnkammare framgår att där drivs en bordell. Det är ett par servitriser från Berns som hyr i andra hand. Just detta rum disponerar kontraktssinnehavaren enligt egen utsago själv.

– ”Intressant”, säger revisorn. ”Kan ni gå ed på detta?”

– ”Javisst!”, svarar de.

Det blir rättegång, servitriserna blir avhysta och kontraktet sägs upp. Efter någon månad kommer revisorn tillbaka. Vill de ha kontraktet på servitrisernas lägenhet?

– ”Ja, tack!”

Efter två års andrahandsboende flyttar de en trappa upp. Allt lösöre är kvar inklusive bordellsängen. Mamma är olycklig. Allt säljs, till slut är äntligen lägenheten tom. En marsdag 1951 köper de en matta, en ny säng, en flaska Moët & Chandon och så blir jag till.

4) George Bernardis var officer i brittiska underrättelsetjänsten. Han var i Norge under kriget, blev tagen och misshandlad av tyskarna, men fritagen av norrmännen som drog honom på pulka till Sverige där han opererades av professor Olivecrona.

